

NGUVA YA XIBALO YI PFULA EKA EFILERS NA VATIRHISI VA SARS MOBIAPP

PRETORIA, Musumbhunuko, ti1 Mawuwani 2019 – Xandla xa Holobywa wa Timali, Dok. David Masondo na Khomixinara wa Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika-Dzonga (SARS), Tatana Edward Kieswetter, va simekile Nguva ya Xibalo ya 2019 eka vahakelaxibalo lava tirhisaka tichanele ta xidijiti leti ngenisiweke leswintshwa, eFiling na SARS MobiApp.

Mindlandlamuxo yo engetelela na micinco eka Nguva ya Xibalo ya 2019

Ku sukela eka malembe lawa ya nga hundza, ku antswisa vukorhokeri eka vahakelaxibalo no hlohotela cinco ku ya eka ku fayila eka inthanete, Nguva ya Xibalo ya 2019 yi endlile hi swiphemuphemu.

Leswi swi pfumelela vahakelaxibalo ku tirhisa SARS eFiling na SARS MobiApp na *tismart phone* na *titablet*, ku fayila mitlheriso ya vona ya xibalo xa malinghena ku sukela namuntlha (ti1 Mawuwani) ku fikela ti 4 N'wendzambahala 2019. Vahakelaxibalo lava tsakelaka ku fayila eka inthanete ro sungula, va nga titsarisela ku sukela hi ti1 Mawuwani.

Vahakelaxibalo lava lavaka ku fayila mitlheriso ya vona ya xibalo xa malinghena erhavini ra SARS va nga endla tano ku sukela hi ti1 Mhawuri ku fikela ti 31 Nhlangua 2019, nkarhi wo koma swinene loko ku fananisiwa na lowu pfumeleriweke eka vatirhisi va SARS eFiling na SARS MobiApp.

Ndlandlamuxo wa tichanele

SARS yi tivisile micinco yintshwa yo hlaya eka tichanele ta yona ta xidijiti eka Nguva ya Xibalo ya 2019. Leswi swi katsa vukorhokeri byintshwa eka SARS MobiApp eka *tismart phone* na *titablet*, byo fana na: ku titsarisela eFiling, ku kuma *username* no lulamisa *password*, ku rhumela ntlheriso no tirhisa khamera ku ngenisa tidokhumente, ku katsa no endla nhlalayo wa xibalo.

SARS yi tlhele yi nyika eFiling mpfuxeto lowukulu ku endla leswaku ntluto wo olova swinene.

Hi Mawuwani, SARS Contact Centre yi ta tirha ku sukela hi 8am ku fikela 6pm emasikwini ya vhiki, leswi engetelelaka awara yin'we.

Mpimo wa malinghena

Ntsengo wa malinghena lowu vanhu va faneleke ku hakela xibalo eka wona wu hundzuluxiwile. Khomixinara wa SARS u tlhele a kombisa leswaku nkarhi wa ti1 Nyenyankulu 2018 - ti 28 Nyenyenyani 2019, ntsengo a wu ri R78 150 eka vaholi va malinghena lava nga ehansi ka malembe ya 65 hi vukhale.

Hambiswiritano, leswi a swi vuli leswaku i vahakelaxibalo hinkwavo lava faneleke ku rhumela ntlheriso wa xibalo xa malinghena.

Swiyimo swa rhumelo

Vahakelaxibalo a va fanelangi ku rhumela ntlheriso wa xibalo xa malinghena loko va fikelela swiyimo leswi landzelaka:

- Malinghena ya vona hinkwayo ya ntholo ku nga si susiwa xibalo a yi hundzi R500 000.
- Va kuma ntsena malinghena ya ntholo ku suka eka muthori un'we eka lembexibalo ro helela.
- A va na xivumbeko xin'wana xa malinghena (xik. nxengetelo wa movha, malinghena ya bindzu, na malinghena ya rhente, ntswalo lowu hakerisiwaka xibalo kumbe malinghena ku suka eka ntirho wun'wana).
- A va na misuso yin'wana yo engetelelela leyi yelanaka na misuso ya xibalo leyi faneleke ku koxiwa (xik. tihakelo ta swa vutshunguri, tihakelo ta rhithayamente anyuwithi na tihakelo ta swa marendzo).

Vahakelaxibalo lava nga lavekiki leswaku va fayila va ta kuma nhlalayo lowu encenyetiweke wo suka eka SARS hi ku tirhisa SMS leyi seketeriweke hi vuxokoxoko lebyi nyikiweke SARS hi vathori na swihlovo swin'wana. Mbuyelo wu ta kombisa muhakelaxibalo leswi a nga ta swi langutela onge hi loko a fayile ntlheriso hi yexe. Vahakelaxibalo va nga amukela mbuyelo wa nhlalayo kumbe va rhumela hi vuntshwa ntlheriso na micinco leyi va lavaka ku yi endla.

Swiendlo swa nsindziso

Hi le tlhelo SARS yi tekile magoza yo endla swi olova ku landzelerisa, yi tsakela ku humesela ehandle xivilelo xa yona

mayelana na maendlelo lawa ya landzelaka; no tiyisa lava nga landzelerisiki hi vutinyiketeri bya yona byo sindzisa nawu ku lulamisa mukhuva lowu landzelaka:

1. Mitlheriso leyi kayiveleke na mitlheriso leyi hlweleke swi tshama swi ri xivilelo naswona SARS yi ta tlakusa nsindziso wa mixupulo eka mhaka leyi. Vahakelaxibalo vo tala a va tivisi malinghena ya rhente yo suka eka miako naswona hi ta antswisa mfambelaniso wa switiviwa swa hina eka mhaka leyi hi ku tirhisana na Hofisi ya Mapapila ya Vun'winyi. Mfambelaniso lowu wu ta tlhela wu hi pfumelela ku sindzisa ku antswa nkanandzeleriso eka ntiviso wa Xibalo wa Mimbuyelo ya Xuma (CGT).

2. Hi ta tlhela hi pfuxeta nkongomiso wa hina eku landzeleriseni ka malinghena na tihakelo ku suka eka vakumi va Khomixini.

3. Hi vilerisiwa hi ntiyiso wa mitiviso ya Mihangalaso yo ya eka kumbe kumbe ku suka eka Tithirasiti ku ya eka vaamukeri lava vuyeriwaka.

4. Hi tlhele hi lemuka leswaku Valulamiseri va Xibalo va tshembhisa vahakelaxibalo hi ndlela yo ka yi nga ri enawini leswaku va ta kuma vuyiselo wa mali. Va languta swivandla swo endla nhlayelohansi wa malinghena kumbe ku tlurisa tihakelo. Leswi i nandzu lowukulu naswona swi nga fikelerisa eka milandzu ya vugevenga ku katsa na switandzhaku swa timali eka muhakelaxibalo loyi a tshamaka a tihlamulela eka SARS eka mirhumelo ya yena.

5. Mivuyiselo ya vuxisi ya koxiwa eka tihakelo na mindzahlekelo to makeleriwa, ku katsa na vathorhi va vuxisi lava tumbuluxaka tiLRP5 hi xikongomelokulu xo koxa mivuyiselo ya mali.

6. Mbabva leyi fayilaka mitlherisonyngi ku tumbuluxa swivandla swa mivuyiselo ya mali, ku katsa na swipano swa vugevenga leswi tirhisaka tiLRP5 hi ku vuyelela eka vanhunyngi.

7. Hi le ku tirheni hi matimba ku antswisa ntshembheko wa vuswikoti byo phurofayila hi ku tirhisa modele wa nxungeto lowu antswisiweke no ndlandlamuxa sete ya switiviwa swa hina. Lembe leri nga hundza, SARS yi siverile ku tlula R8.2bn wa mitlheriso ya vuxisi leswaku yi hakeriwa.

8. Sweswi hi le ku tirheni na SAPS ku katsa na NPA ku tengisa timbabva naswona vahakelaxibalo va voniwile milandzu eka nkanandzeleriso. Hi tlhele hi vona milandzu eka vatirhi va hina lava tirhisana na vahakelaxibalo.

9. Hi le ku simekeni ka nkongomiso wuntshwa eka Vanhu lava Kumaka Miholo ya le Henhla (HNW) . lava lulamisa timhaka ta vona hi tindlela to nonoha, mikarhi yo tala va yisa mixungeto ya le henhla ya nandzeleriso eka SARS.

SARS nakambe yi kombela vathori ku tsarisa vatirhi va vona. Valavi va mitirho a va fanelangi ku ta erhavini ra SARS ku titsarisela.